

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

<p>Szerkesztőség: Morgó-utca 39. sz. Kiadóhivatal: Morgó-utca 39. sz. Megjelenik havonként kétszer.</p>	<p>Felelős szerkesztő: GYÖKÖSSY ENDRE. Főmunkatársak: ZÖLD MIHÁLY, SZARKA LAJOS. Kia'óhivatali főnök: BÉRCZY LÁSZLÓ.</p>	<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 4 korona. Fél évre 2 " Egyetemi és akadémiai polgároknak, önképző- köröknek: Egész évre 3 korona. Egyes szám ára: 20 fillér.</p>
---	---	--

Országos diákgyűlés Kassán.

Az a jó hét, ami elválaszt bennünket már a diákgyűlés idejétől, épen elég arra, hogy a lehető legtisztábban lássunk mindent, ami ott történt, hogy a legnagyobb tárgyilagossággal bírálhassuk mindazokat a dolgokat, amik ott, egyrészt a munkát megakasztották, másrészt, amik a diákság országos szükségleteit, amennyire a diákságon állhat ez, kielégítették.

Igazán csodálatos az újságok tájékoztatlansága s a legtöbbször célzatosan félrevezető tudósítása. A dolgok ilyenén állása megrendíti az ifjúságnak a sajtó tisztességébe vetett hitét.

*

Szerdán, 14-én délután érkeztek meg Kassára úgy szólván az összes főiskolák küldöttjei. A berobogó vonatot a Rákóczi-indulóval fogadta a kassai diákság, a kassai közönség. Iváncsy, kassai jogász üdvözölte a kuruc városba érkező ifjúságot, amire miután többen válaszoltak, hosszú kocsisorban, amit jogászokból alakult, díszmagyarba öltözött lovas csapat vezetett, indult meg az ifjúság a városba.

*

Még azon a napon este, összejöttünk, hogy megválasszuk a diákgyűlés elnökeit alelnökeit, főjegyzőit, jegyzőit, háznagyait s hogy azután majd barátságos vacsorán annyira, amennyire lehet, megismerkedjünk, hogy ne egészen ismeretlenül kezdjük meg másnap a tanácskozást. S itt történt az első összetűzés. *Péterfi* Tibor ugyanis azt *követelte*, hogy térjünk el a régi szokástól s harmadik elnöknek válasszuk meg a kolozsvári egyetemi kör elnökét, mert hiszen a kolozsvári egyetem teljesen egyenrangú a budapestivel s azonkívül a kolozsvári egyetemi kör csőd miatt soha sem szűnt meg működni, míg a budapesti egyetemi kör csak a napokban nyílt meg újból.

Mi, eltekintve attól, hogy akkor a budapesti műegyetemi kör elnöke is, követelhette volna a maga számára az elnökséget s így csupa elnökből állott volna a gyűlés tisztikara, s eltekintve attól, hogy e diákgyűlés egyik pontja épen a jövő diákgyűlések tervezése is volt, és csak itt lett volna joga a kolozsvári kiküldötteknek a jövőre vonatkozólag megtenni indítványát, eltekintve mondom e határozottan békebontó helyén nem való indítványtól, hozzá járulhattunk volna e *követeléshez*, de az a hang, az a visszatetsző modor, amelylyel ezt követelte *Péterfi* s a melylyel bírálhatta az egyetemi kör viszonyait, határozottan rosszalásunkat érdemelte ki.

És a mikor Bodor Antal, a kolozsvári egyetemi kör elnöke az alelnökségről is lemondott, s Ravasz László, aki mint a kolozsvári egyetemi kör főjegyzője, a diákgyűlés főjegyzője is lett, szintén lemondott; mi debreceniek, akik nem személyeskedni, de komolyan foglalkozni a diákság ügyeivel mentünk Kassára, megvallom őszintén, nemcsak bosszankodtunk, de mosolyogtunk is e gyermekeségeken. Ekkor, hogy ne zavarja

viszálykodás mindjárt az ismerkedési estét, az egy alelnök s az egyik főjegyző megválasztását elhalasztották másnapra, az ünnepi gyűlés után kezdődő tárgyalás első pontjával.

Az ismerkedési estélyen sok pohár-köszöntőt hallottunk, melyeknek úgy szólván egyikéből sem hiányzott a béke óhajtása, s nem is hittük volna, hogy másnap és a harmadnap fele is csupán személyes kérdések ostoba feszegetésével teljék el.

*

Csütörtökön, 15-én reggel kilenc órakor a kassai dómban istenitisztelet volt s ezután a megyeház tanácsstermében megnyílt az ünnepi gyűlés. Iváncsy, a diákgyűlés egyik elnöke, miután üdvözölte az országos diákgyűlés védnökeit, díszelnökeit, vendégeit és az ifjúságot, isten nevében megnyitotta a gyűlést. Ezután Rakovszky alispán üdvözölte az ifjúságot. Figyelmeztette őket arra, hogy micsoda teremben tanácskoznak, majd beszédét így fejezte be: „Nézzenek körül uraim e teremben, legalkotmányosabban uralkodó jóságos királyunk és a nemzet őrangyalainak arcképein kívül azoknak az arcképeit is itt látják, akik vezetői voltak egykor nemzetünknek (Rákóczi, Kossuth, Deák) és örök dicsőségére maradnak mind az idők végéig. Nemzetünk dicső nagyjainak szelleme ihlesse tanácskozásait és az általok annyira imádott magyar hazának lángoló hazaszeretete egyesítse önöket egy szent közösségben.“ A hosszú éljenzés után dr. Takács Menyhért általános nagy figyelem mellett olvasta fel szép sorait. Jóakaró figyelmeztetés minden szava, amit lelkesedésével köszönt meg az ifjúság. A lelkesedés határtalan volt, mikor a főpap azt mondotta: „Boldog csak az a nép lehet, amely jövő sorsát nem bízza eshetőségekre, de bizalommal teszi le az ifjú nemzedék kezébe. A hősi csatákból diadalmasan visszatérő görög harcosokat az öregek és fiatalok csoportja üdvözölte. Az öregek üdvözlete mindössze ebből állott: „Mi is ilyenek voltunk hajdanában.“ A fiataloké: „Mi is ilyenek leszünk egykoron.“ A magyar nemzet fényes történeti multjaily nagy jellemek ezreivel dicsekszik, a hazaszerező, hadverő és alkotmányfentartó jellemek ezreivel. S e megdicsőült ősök a hazán kívül hagyományképen csak egyetlenegy dolgot hagytak mi reánk: a férfi erényt. Ezt kell követni a haza minden fiának, ezt a nemzet szemefényének, a haza életéért, a nemzet boldogságáért élni és lelkesedni tudó magyar ifjúságnak.“ Szépen szólott még az ifjúsághoz Klekner dr., a kassai jogakadémia igazgatója is. Ezután a következő indítványokat fogadta el a diákgyűlés: Sürögnyileg üdvözli Ő Felségét a királyt, Széll Kálmánt és Wlassics Gyulát. Harminc éves polgármesteri jubileuma alkalmából üdvözli Münster Tivadart, Kassa város polgármesterét, a diákgyűlés védnökét. Részvétávíratot intéz Horánszky Nándor családjához, fájlalva a diákgyűlés védőjének és mint hazafinak oly korán történt elhunytát. Az ünnepi gyűlésnek evvel vége lett. A rendes tárgyaló gyűléseken Budapestet képviselték: huszonöten, Kolozsvárt: tizenegyen, Debrecent: nyolcan, Selmebányát: heten, Egert: öten, Kecskemétet: ketten, Máramaros-Szigetet: négyen, Sárospatakot: négyen, Nagyváradot: négyen, Kassát eleinte: ötvenen, majd csak huszonöten, mint igazolt kiküldöttek.

*

A díszgyűlés után Hoffman nyitotta meg a rendes gyűlést, melynek első pontja volt a tisztviselői kar kiegészítése egy főjegyzővel, egy alelnökkel és a jegyzőkkel. A főjegyző s a jegyzők választása síman ment. De mikor a kolozsváriak újból kijelentették, hogy nem fogadja el Bodor Antal dr. az alelnökséget, míg ezzel szemben Bernolák azt indítványozta, hogy akkor válassza meg a diákgyűlés Sándor Gábort, a kolozsvári joghallgatók segítő egyesületének elnökét alelnöknek, nagy zürzavar keletkezett. A kolozsváriak többsége hangsúlyozta, hogy ahhoz nem járúlhat, a kolozsváriak

kisebbsége pedig nem akarta feladni a jogot, hogy közülök alelnök választásuk, — valóságos gyerekes civakodások keletkeztek, amibe Debrecen, nagyon helyesen, nem szólt bele s mikor Dongó Orbánt is felléptették alelnök jelöltnek, a diákgyűlés Sándor Gábort választotta meg. A kolozsváriak ekkor *kivonultak* De nem tellett bele két perc, talán belátták gyerekeskedésüket? — ismét *bevonultak*. Hanem mikor az alelnök választása körül tovább folyt a vita s már-már mindenki kotyogni akart, nagyon helyesen tette az elnök, hogy a gyűlést *felüggesztette*. S ekkor történt, hogy Pethe Lajos selmebányai kiküldött, a diákgyűlés egyik alelnöke tanítgatta az elnököt a gyűlés vezetését illetőleg a selmebányai szabályok szerint, majd kijelentette, hogy míg valaki csak szólni akar, az elnöknek nincs joga a vitát *berekeszteni*. Ha Pethe lett volna az elnök és Hoffman a bíráló és oktató alelnök, bizonyosan ő is rendre útasította volna Hoffmant, mint a hogy most rendre útasította Hoffman őt. Ám ez, mert azt hitték a selmeciek, hogy nekik igazuk van, annyira haragra kapta őket, hogy ezen

kijelentéssel: „Isten veled magyar ifjúság! Selmec megy!” — elhagyták a termet. S ekkor mi történt? A már egyszer megtért Kolozsváriak eme jeleneten felbuzdulva, követték a selmecieket, nyomukba ment Nagyvárad, egy ember Patakról, egy Kecskemétről, egy Eperjesről. *Míg az ott maradtak tanácskoztak arról, aminél szebb dologról soha sem tanácskoztott a magyar ifjúság, a Rákóci, Tököly, Bercsényi, Kossuth és a vértanúk emlékének törvény által való megdicsőítéséről.*

Hoffman (Budapest) hatalmas, hazafias beszédben emlékezett meg Rákóciról, Tökölyről s társairól s felszólította Tonelyt (Budapest), hogy olvassa fel a „Rákóci-memorandumot.” Miután Tonely elmondotta a Rákóci mozgalom történetét s kijelentette, hogy a pozsonyi theologia kivételével minden főiskola csatlakozott a mozgalomhoz, felolvasta az elkészített memorandumot, melyben Rákóci, Tököly és társai törvény által való megdicsőítést kéri az ifjúság az országgyűléstől. A debreceniek közül Nagy Sándor beszélt tüzesen, lelkesítően s majd indítványozza, hogy Kossuth emlékének tör-

Dani hadnagy.

*Az égen, az égen csillag fénye játszik,
Világot vet Dani hadnagy, kuruchadnagy
Boldog sátoráig,
Boldog sátoráig.*

*A csillag sugára titkon be is pillant,
Akkor mondja Dani hadnagy, kuruchadnagy
Ép' a holtomiglant,
Ép' a holtomiglant.*

*„Piroskám, Piroskám! megértettem szódat:
Nem olvad el szívem többé lágy dallamán
A tárogatónak,
A tárogatónak.*

*„Nem ragadja szívem, tüzes szilajlásra,
Ütközetbe csalogató tárogató
Szilaj sikongása,
Szilaj sikongása.*

*„Örökre, örökre itt maradok veled . . .
Elveszi a kardot tőlem, idekötöz
Babonás szépséged,
Babonás szépséged.”*

*Szerelmes szavának csókba fül a vége.
Hajnalodik. Nagy csöndesen kapaszkodik
A nap föl az égre,
A nap föl az égre.*

*Tárogató zúgja: „Talpra kuruc tábor!
Szabadságunk árva, védjük!” Fájdalom szól
Síró dallamából,
Síró dallamából!*

*Csapatba verődik a kuruchad nyomban.
Csőr kapitány összerezzen: „Áruló lett?
Nem, nem, de hát hol van?
Dani hadnagy hol van?”*

*Üzenetet küldet sebes apródjától:
„Lóra kuruc! Dani hadnagy ütközötbe!
Vár a kuruc tábor,
Vár a kuruc tábor!”*

*Dani hadnagy sápad. És utolsó csókja,
Én istenem, jaj istenem, mintha, mintha
Csak keserű volna,
Csak keserű volna!*

*„Piroskám, Piroskám?” Szava könybe hajlott...
S Dani hadnagy oldalára Piroskája
Köti fel a kardot,
Labancverő kardot.*

*Búcsút is, búcsút is alig suttog ajka . . .
Szilajan szól Dani hadnagy, kuruchadnagy:
„Rajta kuruc, rajta!
Rajta kuruc, rajta!”*

Gyökössy Endre.

14*

vénybe való iktatása végett kérelmet intézzenek a képviselőházhoz. Elfogadják és a kérelem megfogalmazásával és felterjesztésével Debrecen ifjúságát bízzák meg.

Ezután az ellen a törekvés ellen emel szót, amely a társadalomban már felmerült a Rákóci mozgalom ellen.

Az ifjúság e mozgalmában a független és szabad Magyarország eszméje, az azután való vágy jut kifejezésre.

Ezt a törekvést, a mely előbb-utóbb *mindenkivel* szemben győzelemre jut, a nemzet nagy többsége megértette, de sajnos nemcsak egyének, de törvényhatóságok is nyíltan fölemelték a mozgalom ellen szavukat, és ezzel megsértették a legnagyobbjaink dicső emléke iránt érzett kegyeletet.

Az ifjúságnak fel kell ez ellen emelnie szavát, mint a ki e mozgalmat megindította. Hiszen az ifjúság, a mely minden eszményért lelkesül, érzi legjobban ez eljárásnak visszataszító voltát.

De tiltakozni kell ellene, hogy kifejezésre jusson, hogy aki e mozgalomnak útjába áll, a jövő megvetése fogja sújtani.

Indítványozza: mondja ki a diák-

gyűlés, hogy a társadalomban a Rákóci mozgalom ellen felmerült minden törekvést, mely nagyjaink kegyeletét sérti, a leghatározottabban elítél, és e mozgalom diadalra jutása végett minden tőle telhetőt megtesz. Indítványát elfogadják. Szólanak még többen rövidesen a tárgyhoz s evvel a délelőtti gyűlés befejeződött. S e tárgyalás méltó volt az ifjúsághoz!

*

Délután 3 órakor dísz-ebéd volt, mit Kassa városa adott az ifjúságnak. Sok pohárköszöntőt hallottunk. Fráter Ernő is mondott csinos köszöntőt dr. Takács Menyhért jászói prépostra és nagyméltóságú Bubicz Zsigmond püspökre!

Este hat órakor folytatódott a tárgyalás. Egy-két rövid kérdést tárgyaltunk le.

*

Pénteken, 16-án reggel kilenc órakor nyitotta meg a diák-gyűlést Hoffman elnök. S lefelőször is, mivel többen panaszkodtak a miatt, hogy nincsenek szabályok a diák-gyűlések tárgyalásának vezetését illetőleg, felolvasta az elnök a budapesti

Egy kis indiskréció a modern hölgyek asztronómiájából.

— A „D. F. Lapok“ eredeti tárcája. —

Engedjék meg nekem, kedves olvasóim és olvasónőim, hogy ez alkalommal a kalendárium-ból tartsak önöknek előadást, a melyben olyan sok jó, hasznos és érdekes tudni való van, de a melyet önök talán még az imakönyveiknél is kevesebbet forgatnak.

Igen! A kalendárium-ból!... Hiába is néznek, olyan cáfoló tekintettel, mintha azt mondanák: de hát a modern hölgyek asztronómiáját ígérte a címben!... Azt is fogom adni Csak hogy sorja van annak. Mert a mint önök, kedves hallgatónőim, kitűnő csillagvizsgálók — a tisztigaléron, úgy mi férfiak is tudunk annyit a csillagaszattanból, — hogy a „női szemek oly csillagok, melyek akkor a legszebbek, ha idegen égről ragyognak reánk.“ És mégis, ha valamelyik komoly francia asztronomus megexaminálna bennünket, aligha nem olyan feleletet adnának, önök,

kedves hallgatónőim, épúgy, mint mi férfiak, mint az a diákgyerek, a ki e kérdésre: mi a költemény? mi a regény? mi a tragédia? — így felelt: „A leány költemény, az asszony regény, az anyós tragédia,“ a mi ügyes is, szellemes is, talán sokak szerint sokakra találó is, de elvégre még sem felelet.

Azért, nehogy fucsesot mondjon a tudományom, nem fogok én reflektorokkal és refraktorokkal vizsgálódni azon az égen, melynek napja az asszony, bolygói és holdjai a férfiak és férjek, hanem egy, az 1902 esztendőre való közönséges kalendárium csillagászati és kortani részére építem fel a mai modern hölgyek asztronómiáját. Ennyiben áll összefüggésben előadásom a kalendáriummal. Különben lehetséges, hogy a mint a 19-ik század megteremtette a szerelmi levelezőt, a 20-ik század megfogja teremteni a kalendáriumok ezerfaja után az ezeregyediket, a szerelmi naptárt is, melynek csillagászati és kortani része már ilyen szellemben lesz szerkesztve.

* * *

Egyetemi-Kör ide vonatkozó szabályait, mit a diák-gyűlés egyhangúlag tudomásul vett. A tárgyalás első pontja volt az az interpelláció, amit Hegedűs Ferenc adott be írásban, melyben azt kérdi az elnöktől, hogy miért útasította rendre Pethét. Miután az elnök ezt megmagyarázta, válaszát tudomásul vették. Ezután következett a jövő diák-gyűlések szervezésének tárgyalása. Bernolák, kolozsvári kiküldött mondott alapos fejtegetést a kérdésre vonatkozólag. Sokan hozzá szólottak a kérdéshez, s a legtöbb felszólaló véleménye találkozott abban, hogy jövőre a diák-gyűléseket más időben kell megtartani. Ámde az egyik októberben, a másik januárban, a harmadik Húsvétkor vélte erre az időt legalkalmasabbnak; mi is azon véleményhez csatlakoztunk, mely a diák-gyűlésnek októberben való megtartását mondta alkalmasnak. S végül elfogadták: Megbízta a diák-gyűlés a kolozsvári jogász segítő-egyletet, hogy az itt elhangzott vélemények alapján készítse el a tervezetet szeptember 15-ig s azt küldje el minden főiskolának, hol is egy hónap leforgása alatt írásos véleményt

adnak az elkészített tervezetről s azt visszaküldik a kolozsváriaknak s e vélemények alapján kijavítják a tervezetet s így készen viszik a jövő diák-gyűlés elé, hol aztán majd megvitatják s elfogadják.

E tárgyalás után vita alá bocsátották a harmadik Egyetem kérdését. Kassai jogász volt az előadó. Bizonyítgatta a harmadik egyetem szükségességét, míg az eperjesi másik előadó ezzel szemben azt indítványozta, hogy vegyük le a pontot a napi-rendről, mert a miniszternek az akadémiák kibővítéséről kiadott véleménye határozottan azt mutatja, hogy a kormány nem a harmadik egyetem felállítását, de igenis a vidéki akadémiák kibővítését akarja. A debreceniek közül Gyökössy Endre csatlakozott az eperjesi indítványhoz, de azt avval is indokolta, hogy az ifjúság hiába határozgat e kérdésben, az semmiféle hatással a harmadik egyetem kérdésének előbb viteléhez nem járulhat. Vagy ha napirenden tartják a kérdést, emlékezzenek Takács Menyhért szavaira, s olyan kérdéseknél, mely épen-séggel nem ifjúsági, ne határozgassanak,

A kalendáriom csillagászati részének első pontja a korszámítás. Ez az asszonyok asztronómiájában is jelentőséggel bír, — habár az asszonyok a korszámítás iránt engesztelhetetlen gyűlölettel viseltetnek Éva anyánk óta. Ismeretes mindnyájunk előtt, (csak hogy a nők nem vallják be), hogy „az első, a mit a nő tud: mennyire szép; az első, a mit nem hisz: mennyire gyarló; az első, a mit feled: hány éves? De nem is számítják az éveiket. A kortani ismertető jellegek közül kettő van meg tudatukban: az arany szám és a napkör. Az arany szám a lányok szerint a 16, az első hosszú ruha, az első bál ideje, mely azonban, ha egyszer asszonyokká lettek, 30-ra emelkedik, általánosan el lévén fogadva általuk azon francia felfogás, hogy az igazi szép asszony 30 éves korában éri el a lelki és érzéki kifejlődés legmagasabb fokát. A napkörről pedig azt tudják, hogy annál jobb, ha minél több bolygó kering napkörükben, s meg is van bennünk a hajlandóság, hogy körükbe vonják a többi napok bolygóját is (mert a szerelem egén sok nap ra-

gyog. A kortani ismertető jellegek közül többet nem akarnak elismerni az asszonyok. De a természeti örök törvény mégis bevisz oda egyes ismertető jellegeket, mint a milyenek az arc- és homlok-ráncai, a pudert felváltó festékek, kihulló fogak, ezüst hajszálak, — no meg talán azok a drága kis porontyok, kiknek kortani száma az évekkel együtt növekedik. Megeshetik ugyan, hogy valamelyik évben ez a szám egyszerre kettővel emelkedik, amikor is az ilyen év szökő évjelegével bír.

Az ünnepnapokkal az asszonyi asztronómia nem sokat törődik. A nőre nézve az ünnepnap, mikor szíve szabadon doboghat. Sajátságos különben, hogy dacára a török járomnak, melyet századokon át nyögtünk, a mi modern asszonyaink nem nagyon neheztelnek rájuk. Ezt látszik legalább bizonyítani az a körülmény, hogy a farsangon kívül egyetlen ünnepük a „kinyilatkozások éje,“ a mit a török naptárból vettek át. A török naptár szerint májusra esik, a mi tekintve azt, hogy a férfi szívek ezeken a májusi, szerelmes

hanem legfeljebb maradjanak a szerény óhajtásnál! A diák-gyűlés eszerint, miután többen hozzá szóltak a kérdéshez, úgy határozott, hogy szerény óhajtásképpen közli a kormánnyal az ifjúságnak a harmadik egyetem felállítására vonatkozó határozatát!

Ezután a kiváltak nevében Ravasz László hittanhallgató beszélt — sérelmeikről s elmondotta, hogy mit is akarnak ők, ha azt óhajtja az ifjúság, hogy részt vegyenek továbbra is a diák-gyűlés tárgyalásain. Sérelmeiket a következőkben adták elő, illetőleg sérelmeik orvoslását a következő kívánságok teljesítésével értették megvalósíthatónak:

Fogadjon el a diák-gyűlés vezetésére vonatkozó szabályokat.

Ne avatkozzon a diák-gyűlés a kolozsváriak belügyeibe.

Sándor Gábor alelnöksége semmisnek nyilváníttassék.

A szavazás ne fejenként, de testületenként történjék.

Kérjen bocsánatot az elnök a rendre útasított Pethétől. Ehhez aztán tömördeken hozzá szólottak s nagy civakodás

lett volna, ha Milotay István a debreceniek nevében ki nem jelenti, hogy ha délre nem csinálnak békességet, elhagyják a diák-gyűlést.

Ekkor háromtagú bizottságot küldöttek ki Milotay, Holló és Neubauer személyében, hogy beszéljenek a békétlenekkel.

*

Pénteken délután dr. Eszterházy tanár elnöklésével békéltető gyűlést tartottunk, hol miután előadták a kiváltak sérelmeiket, többek hozzá szólása után az elnök és Pethe kezét fogott s így a selmeciek megbékéltek, míg a kolozsváriak csak azt a kívánságukat tartották fenn, hogy ne fejenként, de testületenként szavazzunk. S ezt különösen avval indokolták, hogy Kassának 50 kiküldöttje van. Ám Ravasz László kijelentette, hogy meghajlik a többség kívánsága előtt, de e kérdésben majd holnap a diákgyűlésen határozzanak. Így békés hangulattal oszlott el a értekezlet dr. Eszterházy tanár és az elnökök éltetése közben.

*

fantómokkal telt holdvilágos estéken szoktak nyilatkozni, elég jól van elhelyezve. Különben a vasárnap jellegével bír, mivel évente többször előszokott fordulni. „A nőhódítás ugyanis oly győzelem, melyben a győző veszít és vall kárt“ Mikor a férfi azt hiszi, hogy azzal a tüzes valomással beveszi a női szívét, a nő hódol ugyan stratégiai szempontból, — hogy ártalmatlanná tegyen magára nézve egy rakoncátlan szívét, hanem ugyanakkor már arra gondol, hogy egy újabb kinyilatkoztatások éjét idézzen elő — egy másik férfi által.

Az uralkodó bolygó a modern asszonyok asztronómiája szerint állandóan a Vénus. Azaz nem jól mondtam. Lehet hogy Péternek, lehet hogy Pálnak hívják, de mindig a Vénus jegyében lép föl. Régi csillagászati könyvek azt állítják, hogy régen a férj volt az uralkodó bolygó, ma azonban ez az elv már elavult. Zola és társainak ugyanis hosszas bűvárlatok után sikerült felfedezniök, hogy korunkban a férj a Vénus jegyből a „bak“ jegyébe lépett, amivel vele jár bizonyos

szarvagnak hűséges viselése is. Fentebb említettem, hogy a szerelem egének napja az asszony, holdja a férj, bolygói az udvarlók. — Amint az égi testek asztronómiájában, úgy a modern asszonyok asztronómiájában is érvényesül az az elv, hogy a központi test, a nap után mindjárt a bolygók következnek s csak aztán a holdak, ámbár a modern asszonyoknak asztronómiája szerint a napról, mint központi testről nem lehet beszélni, mivel a szerelem egén a napok milliárdjai ragyognak, külön bolygókkal, a mit ők szívelnek a legnehezebben. Az asszonyok feltétlenül az egy naprendszer hívei. Legyen egy nap s a bolygók mind a körül forogjanak. És mivel, ha egy asszony a tükörbe néz, nem csak azt látja, hogy szép, hanem azt is, hogy szebb, mint a többi, természetes, hogy ezen központi nappá minden asszony igaz jogon magát tenné. Ha aztán két ilyen nap összeütközik, abból nem lesznek világmúlások, hanem lesz belőle — pletyka, egymásnak szapulása. Ha a bolygók közt támad a nap miatt egy kis zavar, abból lesz a — párbaj. Ha a nap és

Ugyanezen a napon este folytatódott a diákgyűlés, hol is tárgyalás alá vették a jogi oktatás reformjára vonatkozó rendeletét a miniszternek. Ifjabb Holló és Neubauer hozzá szólása után elhatározta a diákgyűlés, hogy felír a kormány valóság- és közoktatásügyi tagjához, mely felíratban szerény véleményét küldi a diákság jogász része a jogi szakoktatás megújítására vonatkozólag. Melyben különösen kiemeli a doktorátusnak magas színvonalra való felemelését.

*

Szombaton, 17-én reggel Pethe elnökölt míg letárgyalták a budapesti és kassai mensa s a kórház-egylet jelentéseit. Majd mikor Hoffman vette át az elnöklést, áldatlan, hosszú fecsegés indult meg a kolozsváriak azon óhajta körül, hogy testületileg, vagy fejenként szavazzunk-e! Mi nem voltunk hajlandóak egyéniségünket feláldozni s nem fogadhattuk el azt, hogy testületenként szavazzunk, de viszont a kassaiak ötven kiküldöttjét, mi is rendellenes dolognak nyilvánítottuk. A kassaiak le is mondtak huszönöt sza-

vazójukról, de mikor a kolozsváriak még ekkor is kötözködtek, a debreceniek szólnélkül kivonultak s csak akkor jöttek be a terembe, mikor az elnök ezt látva, az indítványt szavazásra bocsátotta, mit természetesen leszavaztak s megkezdették a Corda Fratres ügyének tárgyalását.

Szemenyey nagy alaposággal beszélt a Corda Fratres hívatásáról, elmondta rövid történetét s fejtegette annak fontosságát, hogy jövőre nálunk legyen a világi diákgyűlés. Megnyerő és lelkesítő volt dr. Faure máramosszigeti kiküldött oláh származású jogász beszéde, ki az oláh izgatók ellen szólt, de kéri a diákgyűlést, hogy még most az egyszer nyújtsunk kezét az ellenségeskedő oláh diákoknak, mit ha nem fogadnak el, soha többet ne törődjünk velök. Közülünk Erdei Károly mondott hatalmas s általános tetszést kiérdemelt beszédet. Szomorúan ecsetelte a magyarságról külföldön ismert véleményeket, fájón emlékezett meg a magyarság veszedelméről, s éppen azért ő hozzá járúl Faure indítványához, mert szeretné, ha Magyarország minden lakosa összefogva, erősen megállhatna a világ előtt.

hold ütközik össze — abból lesz — a családi idill, mely esetleg a törvényszéki tárgyaló teremben, mint válóper végződik. Ha pedig a hold és a bolygók között bomlik meg az összhang, hát abból csak az lesz, hogy este végtelen kedves lesz a nap az ő holdjához, megcsókolja, még rá is mosolyog s ettől a fénytől úgy elvész férjem-uram szemvilága, hogy se lát, se hall. Sőt, azt híven, hogy ő most napközben van, a nagy boldogság miatt másnap egy új divatú kalappal, vagy pláne egy gyémántos fülbevalóval lepi meg a feleségét, a mire ellehet mondani: a gyémántos ékszer bizonyos női fülecskében, egy emberre vezethető vissza, akinek nagy fülei vannak.

A szép asszonyoknak, mint napoknak, csillagait a kis diák-emberek képezik. Titkon kísérik lépteiket, mindegyre híven, boldogok, ha csak láthatják is a fénylő napot. És ha szemüknek egy sугára véletlenül rájuk téved?!... azzal ők egy tucat verset fércelnek össze. A mi aztán már nem az asztronómiába, hanem a lapszerkesztők reszortjába vág s amit a lapszerkesztők rendesen

a papirkosárba vágják. — Az állatkör csillagképeiből három bír nagyobb jelentőséggel a modern asszonyok asztronómiájában: az ikrek, a nyilas és a bak. A mi különben a nyilast illeti, ez az elnevezés a görög műveltség maradványa s ideje volna újabb elnevezésről gondoskodni. Pl. párbaj hős, amikor is a csillagkép jegyéül egy nyakba kötött karú dandyt lehetne használni. A nyilat ma már úgy is csak Amor használhatja nemzetközi megegyezés alapján.

A korszakok számítására vonatkozólag megjegyzem, hogy határozott kiindulási pont nincs. Az egyik nő számítja az első esóktól, a másik az első báltól, a harmadik az első hosszú ruhától, a negyedik az első verstől, (t. i. a mit hozzá írtak), az ötödik az első csokortól, a mit egy műkedvelői előadáson kapott (bár itt megemlítem egy bakfis lány esetét, a kinek szerepe kezdetén egy fiatal ember csokrot nyújtott fel, a mit a kis leány szerepe végeztével megköszönt a — mamájának, mert biz azt a mama rendelte az ő okos kis lányának), a hatodik meg a jó isten tudná, hogy micsoda

Ugyanilyen értelemben szépen szólt még az ügyszó dr. Bodor Antal. Többek hozzá szólása után Szemenyey jelentését tudomásul vették!

Ezután még tárgyalták a párbajmánia korlátozására vonatkozó kérdést. A hányan szóltak a kérdéshez, annyiféle vélemény merült fel a kérdésben végre is, nagyon helyesen, levették a napirendről,

Délután Schleicher Aladár (Selmebánya) beszámolt a tavalyi selmeci kongresszusról. Pethe Lajos selmebányai elnök és Tassonyi Ernő felszólalásai után a jelentést egyhangúlag tudomásul vették.

Dongó Orbán, a budapesti bölcsészsegítő-egyesület elnöke, mély ismeretek alapján adta elő a diák-otthon, mely eredményeiben nagy hatású lesz az ifjúsági életre. Ennek kapcsán kimutatta, hogy az egyesületeknek egymástól való függetlensége tarthatatlan. Hangoztatta egyben az ifjúsági életbe beviendő, nemesen szórakoztató játékot, a nemes athletikát, továbbá azt az ideális jó viszonyt, mely mestert és tanítványt egyaránt összekössön. A diákságnak lelke legyen a diákszövetség, — otthona a diákot-

thon, diplomáciája a Corda Fratres. Határozati javaslata abban összpontosult, hogy a diákotthon az egyesületek bevonásával az egység alapján létesítendő. Dongó tartalmas előadásáért lelkesen megéljeneztek.

Ady Lajos (Kolozsvár) ajánlja Dongó határozati javaslatának elfogadását. Prodan János (Budapest) és Toma István (Budapest) hozzászólásai után Dongó határozati javaslatát egyhangúlag elfogadták.

A sport tételénél az eperjesi és a műegyetemi kör előadói, de különösen Neubauer, Toma és Erdei Károly indítványait fogadták el együttesen, mely a különféle torna, turista egyesületek vidékenkénti felállítását, majd a központtal való összefüggését tartalmazta.

Vasárnap délelőtt a diákgyűlés ifjúsága istentiszteleten volt s a diákgyűlést csak 11 órakor nyithatta meg az elnök. Sorra került a diákjelvény ügye. Igazán szép és derék munkát végeztek a selmeci fiúk, kiket a diákjelvény tervének kivitelével bízott meg az elmúlt eszterdei diákgyűlés. A harmadik pályázatra beérkezett pályaműveket elhozták a diákgyűlésre. Tassonyi Ernő tett erről jelen-

időponttól számítja a korszakokat. Általában három nagy korszakot különböztethetünk meg: mikor álmodnak a szerelemtől; mikor valóban szeretnek s mikor emlékeznek a szerelemre.

Az évszakok közül csak kettőt ismer a modern asszonyok asztronómiája. A tavaszt és a nyárt. A tavasz a 16-ik életévvel kezdődik, amikor a kis leány nagy leánynyá cseperedik s a mama meg egy pár akadémiai bolygó (már t. i. a hol van akadémia) kíséretében jelenik meg a vasárnap déli korzón. (Ezek a bolygók az akadémián is rendszerint bolygók szoktak lenni, akiket csak a katalógus messzelátójával sikerül a professzor uraknak úgy elseje meg 15-ike táján láttávolba hozni.) Ezt a tavaszt azonban megelőzi, az u. n. tavaszelő, ép úgy, mint a tavaszt hirdető fecske, azokban a gimnázistákban, a kik az önképzőköri emlékkönyv lapjain dalt csicseregnek a bontakozó tavaszhoz. Hanem bizony azok a hálátlan kisasszonyok, a mikor teljes tavaszi pompájukban lépnek fel, úgy elfeledik azokat a tavaszt üdvözlő fecskéket!... A másik évszak a nyár. A férjhez

menetellel kezdődik és tart a harmincadik életévig, amikor rövid nyárutó után beáll a hervadás. Két dolog jellemző ez évszakra. Az egyik az, hogy az igazi modern asszony sohasem kívánja, hogy e nyár gyümölcsöző legyen. A másik meg az, hogy míg a természeti évszakokban tavasszal és ősszel vannak a nagy és gyakori esőzések, itt ez nyárára esik. Csakhogy ezeknek az üdítő esőzéseknek forrása az asszonyi szem s tőlük nem a természet virágozik fel, hanem felvirágoznak a — divatkereskedések.

A harmincadik év után rendszeren csakhamar beáll a napfogyatkozás. Egy darabig — hála az újabbkori vegyésznek — észre sem veszik az udvarlók, hanem bizony ez nem soká tart. Nem hinthetik többé csábos fényüket a bolygókra, a mi felett nem a bolygók esnek kétségbe, hanem a napok. Kihalt égi testek lesznek, kiknek fényük a család szűk körére szorítkozik. A bolygók egymásután távoznak vonzköréből, a hold pedig a bolygók távolságának négyzetével arányosan mindinkább közelebb jut a naphoz.

tést s bemutatta a terveket. Miután többen hozzá szólottak a beérkezett pályaművekhez, (Debrecenből Gyökössy) a magyar diákság országos jelvényévé egyhangúlag elfogadták a 5. számot, amelynek alsó részén, az egyik kezében tollal, másik kezében könyvvel repülő Minerva szépen jutattja kifejezésre a diákot: a magasba törő ifjút. De a jelvénynek ki kell fejeznie azt is, hogy *magyar* diákok hordják. Ezt mással jobban kifejezni nem lehet, mint a koronával, a mi a jelvény felső részén van, s közvetlen alatta a címer földgömbbe ütött apostoli kettős keresztje, mely a legnagyobb szovinismussal azt magyarázza, hogy a *magyar királyságot*, szóval a magyart ismerje meg az egész föld, az egész világ. Még két pályatervet dícsértünk meg. A selmebányaiaknak méltón s nagyon is megérdemelt jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a diákgyűlés, a diákjelvény megvalósítása körül buzgón kifejtett munkálkodásáért.

Általános elismeréssel fogadták *Dongó* Orbán ama felhívását, hogy a végzett fajmagyar ifjak, különösen a tanárjelöltek nemzetiségi vidékekre menjenek, hogy

Egyszer aztán a nap azt látja, hogy az ő bolygói egy új fénypont körül futják pályájukat. Az az új nap. Az asszony homloka elborul: beáll a teljes napfogyatkozás. Átlebben szívén a mulandóság mélabús dallama. Látja az ő holdját, — férjét és látja gyermekeit. Érzí, hogy lehet még egyszer nap — családjában s fényt áraszthat, nem a bolygókra, melynek az ő fényében sütkérezni csak hiúság volt, de férjére, kinek szeretete melegével melengeti magát — boldogság,

Mikor így beáll a teljes napfogyatkozás, a hold megtelik. (Ez csakis a modern asszonyok asztronómiája szerint lehetséges.)

Aztán felmerül lelkében egy hazug, megvetett, festett világ. Az új nap, mely az ő bolygóit is vonzkörébe kerítette... Lehunyja szemét, férje karjába borul s ajkával minden asszonyi taktika nélkül érintve férje ajkát, szánakozva mutat az új napra:

— Szegény!...

Szarka Lajos.

ott a magyarság ügyét elősegítsék, a magyarosodást előmozdítsák. Ezek után jött a *diák-sajtó*.

Fráter Ernő előadó szépen, elég bőven fejtegette, hogy miért szükséges a hivatalos diák-újság, s a lehető legcélszerűbb módokat sorolta fel, a melyek útján az meg is teremthető. Határozati javaslata szerint a diák-gyűlés választ egy szerkesztőt évről-évre. Minden akadémia egy-egy társszerkesztőt. A lap székhelye Budapest. Minden iskolának volna egy-egy rovata. Lenne a lapnak általános rovata, hol a diákságot érinthető dolgokat lehetne tárgyalni. Szépirodalom a lapnak csak egyik negyedében foglalna helyet. Lenne közös hírvonat. *Toma* István kijelenti, hogy az „*EgyetemiLapok*“ az egyetemi-kör határozása szerint nem óhajtja a hivatalos lap címét ezentúl s éppen ezért ki kel az „*Erő*“ ellen, mely fel akarja magát tolni, és hangoztatja, hogy e lapnak a diák-gyűlés által való bíraltatása csak reklam miatt történt. Ezután sokan szó-láltak, különösen a pestiek közül, de Sárospatak, Kecskemét is, oly irányban, hogy nem kell hivatalos lap.

Gyökössy Endre ekkor védelmezte az előadó álláspontját s bizonyítottatta a hivatalos diák-újság szükségességét s egy-szersmind azon nézetének adott kinyilvánítást, hogy úgy látszik, mintha a pestiek azért nem akarnának hivatalos diák-újságot, mert az „*EgyetemiLapok*“ ezentúl nem lehet hivatalos lap. *Neubauer* ekkor kijelentette a pestiek részéről, hogy ők igenis akarják a hivatalos diák-újságot, csak megteremtésében nem bíznak. *Prodán* fejtegette még a hivatalos lap szükségességét, s azt indítványozta, hogy fogadjuk el a selmebányai diák-gyűlésnek a hivatalos diákságra vonatkozó határozatait. S miután *Gyökössy* kérésére az elnök elmondta a debrecenieknek, mint akik a tavalyi diák-gyűlésen ott nem voltak, azt a határozatot, mely úgyszólván teljesen azonos *Fráter* előadó indítványával, *Gyökössy* ajánlására, a két indítványozó, *Prodán* és *Fráter* összekapcsolták indítványukat s a diák-gyűlés együtt fogadta

azokat el. A kolozsváriak az „Erő“ mellett beszéltek, mit azonban egy más iskola sem fogadhatott el. Szent Pünkösztünnepén este kilenc órakor fejeződött be a gyűlés, miután a diák-szövetség ügye is mint a jövő diák-gyűlések tervezete, az egriekre bízott. *Hoffmann Ottó* elnök szép szavakkal zárta be a gyűlést s indítványozta, hogy a diák-gyűlés a tanácskozások befejezése után köszönetet mondjon Kassa városának, a vármegyének, a főispánnak s alispánnak. Este 10 órakor a kassai jogászok a Schalk-házba hívták vacsorára a gyűlés diákságát, hol sok pohárköszöntő, majd víg dalolás, nótázás hajtotta az éjjelt mind közelebb a reggelhez.

Ime ez a diák-gyűlés igazi képe, nem a mit a legtöbb lap összehandabandázott. Volt ott dolog, volt ott dolgozás. S ha a Rákóci, Thököly, a Corda Fratres, a diák-sajtó s a diák-jelvény ügyét tárgyaltuk volna csak, akkor is olyan volt az a diák-gyűlés, amiért érdemes volt összehívni, ami nem kicsinyleni való!

S nagyon tévednek az „ügynevezett“ liberális lapok, ha azt hiszik, hogy handabandázásokkal az ifjúságot megrendítik. Ővük a jövő, amit most tesznek, magukért teszik. S minden bizonynyal hazafiasabban, mint sok magát ujságírónak nevező szabadalmazott piszkolódo.

A debreceni kiküldöttek nevében

Gyököcssy Endre.

A „debreceni főiskolai gyorsíró-egylet“ jubilleuma.

„Huszonöt esztendő suhant el feletted, mint egy fényes korszak...!“ — Negyedszázados komoly munkában eltöltött multnak emlékére rendezett a Gyorsíró-Egylet május 4-én ünnepélyt. A fáradhatatlan kitartással végzett munkát ünnepelte, mely a gyorsírásnak ez iskolafaljai között otthont teremtett, mely ezt az otthont fenntartotta, mely a gyorsírást az ifjúságnak oly kedves és drága kincsévé varázsolta, amelyért lelkesedni ép úgy tud, mint bármely más művészetért, mely a szellemi élvezetet üde tisztaságban kínálja.

Kizárólag a multnak volt szentelve ez az ünnepély, azért, úgy vélem, nem lesz felesleges,

ha néhány sorban foglalkozom azzal az iránynyal, azzal a szellemmel, a mely a jelenben áthatja. Mert, bár ez az egylet a maga munkásságát zajtalanul végzi, oly erőt rejt magában az elődöktől örökölt s tovább fejlesztett irányában és szellemében, a mely különösen szakközönségünk figyelmét méltán megérdemli.

Igen nagy elismerés illeti meg az alapítókat; nt. *Csiky* Lajos felügyelő tanár úrnak, *Török* Péter főgymn. tanár úrnak, *Nagy* Sándor ügyvéd úrnak és másoknak, kik egyletünk megalakításánál közreműködtek, a nevei feledhetetlenül bevésődtek az egylet történetébe, azonban itt a negyedszázad határkövénel nem szabad elfeledkeznünk — mert mulasztás volna tőlünk — azokról a lelkes vezérekről, kik közvetlenül a mi körünket megelőzőleg, a mult század utolsó évtizedében, szellemben, irányban újjá teremtették az egyleti életet.

Balogh Ferenc, *Medgyessy* Károly, *Polgár* Kálmán és *Madarassy* Gyulának nevei a csaknem rég letűnt szép korszakot jelölik az egylet történetében. A mi az egylet részére elismerést, figyelmet, tekintélyt szerzett kifelé: az erkölcsi súly, a mi szeretetet, bizalmat, ragaszkodást szült befelé: e kor-küzdemeiből lerakódó hagyomány, mind tőlük veszi eredetét.

Jelenlegi életünket bizonyos reform-törekvés hatja át. Ennek a csiráit is a megelőző korszakban kell keresnünk, s minél jótékonyabb s minél szélesebb körű lesz a hatás, melyet az új irány egyetemes gyorsírási tanügyünk fejlődésére gyakorol, annál inkább látjuk megjutalmazva mesterünknek *Madarassy* Gyulának odaadó, lelkes munkásságát.

Igen jól esik tapasztalni azt a közvéleményben kicsúcsosodó szellemet is, amely a maga függetlenségének érzetében is elismeri, sőt az egységes gyorsírás sikeres továbbfejlesztésére föltétlenül szükségesnek is tartja, hogy az írás egysége fölött, mint ör-szellem álljon az Orsz. Magy. Gyorsíró-Egyesület. De nemcsak elismeri, hanem szavának egész súlyával követeli, hogy mindenki hajoljon meg előtte, mert lehetetlenség nem érezni azt a nagy erőt, a melyet az egység kölcsönöz. Ha így gondolkoznának szak-egyleteink, ha így gondolkoznának mindazok, a kik a gyorsírás tanításával foglalkoznak: nagy mértékben apadna annak a munkának nagysága, melylyel a gyorsírásnak elterjesztésére és fejlesztésére igyekezünk.

Abban a reményben és óhajással kívánhatunk e jubilláló egyletnek szebb jövőt, hogy irányában, szellemében legyen mindenkor hű az elődök példájához. Az egység jele alatt látom magyar gyorsírásunk felvirágzását. Meg lesz az egység s eredménye képen egy szebb kor a haza művelődésének történelmében, ha nem fog megszűnni az a tiszta, önzetlen lelkesedés, amely toborozta eddig is a gyorsírás zászlója alá az ifjú nemzedéket.

Bálint Antal.

Diák élet.

Jogász majális. Fényesen sikerült majális rendezett főiskolánk jogász ifjúsága f. hó 28-án a nagyerdei Dobosban. Ez est fényes bizonyossága annak, hogy a rendezőség fáradozása nem volt hiába való s az a szokatlan közöny, mely az utóbbi időben a jogász mulatságokat rendesen fogadta, fölolvadt a szeretet melegében. A minden ízében sikerült mulatságnak a késő hajnali órák vetettek végett s azzal a kellemes tudattal távoztunk el, hogy az idei nyári majálisok közül kétségtelen a legsikerültebb volt.

A theologusok majálisa és gyűlése.

Hála azoknak, kik eljöttek, hogy szeretetükkel felsegítsenek. A bizalomnak, reménynek lelke száll belénk, mikor látjuk, hogy sokan szeretnek bennünket. A csüggettség, a gyenge hit elszállott. Ez történt a theologus majálison, hol sokan voltunk és mindnyájan örömet éreztünk. Az öröm táncunkba lelkesedést, tüzet öntött, szívünket, egész lényünket boldogsággal árasztotta el. Bár máskor is eljönnének, akik ott voltak, mert úgy érezzük hogy nagy szükségünk van bátorításra. Nagyon rosszul esik látnunk, hogy minket theologusokat hideg arccal fogadnak; íme örömmel karoltatók fel ügyünket, ezért örül a mi szívünk oly nagyon. Ez alkalommal itt láttuk körünkben, szeretettel theologus testvéreinket, 6 kollégium kiküldötteit is. Itt voltak 3 nap: Csütörtök, péntek, szombat, 22-én, 23-án és 24-én körülöveztük magyar vendégszeretettel, elárasztottuk szívünk hevével, melegével. Ők örültek ennek és az öröm kiterjedt mindnyájunkra.

Az első este volt az ismerkedés, dehogy volt ismerkedés! a magyar diák szívét közös érzelem fűzi koszorúba és úgy tetszett nekünk, hogy már régen ösmerjük őket.

A második nap volt az értekezlet. Imával kezdődött, majd az Isten ígését vette ajakára egyik theologus társunk. Aztán egy másik beszélt a protestantizmus szerepéről a múltban és a jövőben, egy másik a theologus önneveléséről, a harmadik a lelkipásztor teendőjéről a sársadalomban, a negyedik az idegen országok theologusaival való érintkezéséről. Aztán díszebéd volt, hol hallottunk lelkes beszédeket, hol egybeforrott szívünk tanárainkéval. Az ebéd után megkoszorúztuk a gályarabok emlékoszlopát, majd levettek bennünket, és ismét folyt tovább a tanácskozás. Kevesebb jelentőségű, apróbb dolgokról.

Elmentek már közülünk s mi úgy érezzük magunkat, mintha virágos kertből kergettek volna ki, hol minden lépésünk öröme talált.

Kövér Á.

C S A R N O K.

Anyámról.

I.

A szülei háznál,
Karod közt nyugodva,
Mért hívtalak édes anyámnak?
Nem tudtam én soha!

Úgy mondtad, rászoktam,
De nem tudtam róla,
Mennyi minden van kifejezve
Abba a két szóba!

Most, hogy az életnek
Hullámai hánynak,
Most már tudom, miért hívtalak
Én *édes* anyámnak! . . .

II.

Lefekvéskor minden este
Száll a lelkem messze, messze.
Meg sem is áll, meg sem is áll,
Csak a Szamos partjainál,
Csak a Szamos partjainál.

Ott se másutt, hanem épen
A mi házunk közelében,
A hol pergő orsó zaján,
Álmodozik édes anyám,
Az én özvegy édes anyám.

Imádságos érzés között,
Ott lebeg a szíve fölött,
S köszönésül éjszakára
Csókot hullat ajakára,
Lefekvéskor, éjszakára.

S tudja Isten! — ebb' a tájba,
Talán ő is ezt csinálja? . . .
Máskép úgy el miért borúlna,
Az orsója miért hullna,
— Ha nem hozzám volna útba?!

Szarka Lajos.

Nagy Imre élete és munkássága.

(Folytatás.)

Szorgalmas tanuló volt, mindig az első emi-
nensek között találjuk. A classicusok mellett
szabad óráiban a magyar írókat és költőket
olvastatta, a modern, német, francia írókkal is
foglalkozott. Életének viszonyai különben mit
sem különböztek többi tanuló-társaiétól. Mint
szegénysorsú fiú, szűkös körülmények között élt,
anyagi helyzetén, — hazúlról támogatást nem
kapván — úgy igyekezett segíteni, hogy tanítvá-
nyokat vállalt, aztán meg az ünnepek alkalmával
kijárt legációkba, különösen a Kőrös vidéki
falvakba. Csengő hangja, lelkes, megnyerő előadása
volt s ahol megfordult mindenütt szívesen látták.
Tanulmányait kétszer is megszakította; először
1835-ben, mint harmadéves philosophus csaknem
az egész évet Nagyváradon, Szász József városi
mérnök fia mellett nevelősködve töltötte, aztán
pedig 1838 júliusától 1839 február haváig Szilágyi
János földbirtokosnál tartózkodott ugyanilyen
minőségben. Élete nem igen mutat ez években
nagyobb változásokat, arról sem tudunk, hogy
ez időtájt valami különösebb dolog történt volna
vele, ami költészetében nyomot hagyott volna.
Sokkal több olyan adat áll rendelkezésünkre,
ami belső lelki életére, költői munkásságára
vonatkozik, s mely adatok az életrajziaknál
sokkalta fontosabbak is. Mindenekelőtt a követ-
kezőket kell említenünk. — Azt már láttuk, hogy
különösen Pécely József volt az, akivel való
közelebbi érintkezése buzdító hatással volt az
ifjú Nagy Imrére is. — Pécely József volt az, ki
a tanuló ifjúságból valóságos kis irodalmi-társasá-
got gyűjtött maga köré, melyet alapszabályok
nem tartottak ugyan még össze, (az Önképzőkör
csak 1839-ben alakult meg) de a mely így is
hasznos munkásságot fejtett ki az irodalom és
költészet szeretetének az ifjúság és lehetőleg a
helyi társadalom körében való terjesztésével.
Ugyancsak Pécely volt az, aki ennek a kis
irodalmi körnek megadta az eszközöket arra,

hogy tagjai a nagyobb nyilvánosság elé vihessék
munkáikat 1828-ban a Pallas Debrecinát adja
ki, 1832-ben pedig egy folyóirat-félét indított
meg, a „Lant“-ot, melynek tartalmát a tehetsé-
esebb tanulók költeményes munkái képezték. A
Lantban jelent meg Nagy Imrének is az első verse
1834-ben, legalább nincs tudomásunk róla, hogy
megelőzőleg valamelyik költeménye nyomtatás-
ban napvilágot látott volna. „Lotti álmában“
címet viseli az említett vers. Nincs benne semmi
olyan vonás, amiből szerzőjének egyéniségére,
bármilyen irányban is véleményt lehetne mon-
dani. Egy idyllium az, a többiekhez, melyeket
akkoriban minden poeta írt, hasonlóan; dagályos
nyelvezettel. Egy másik verse ugyancsak a Lant
1835,-ik évi egyik számában jelent meg „Honvág“
címmel.

A következő évek aztán termékenyebbek.
Ez időkre esik munkásságának java része, külö-
nösen 1837 — 38, és 39 re. Mielőtt e munkásságot
behatóbban vizsgálánánk, önkénytelen is eleinkbe
áll az a gondolat, hogy vajjon ezekből a költe-
ményekből nem lehetne-e valami új adatot
kihámozni szerzőjük életére vonatkozólag. Bizony
vajmi keveset. Nem kell ugyanis felednünk, hogy
az u. n. helyzet-dalok, melyek pusztán a képzelet
szüleményei s melyeknek vajmi kevés, sőt legtöbb
esetben semmi tényleges alapjuk nincs, — ez
időkben még nagyon divatosak voltak költésze-
tünkben Nagy Imrénél is úgy vagyunk, épen e
körülmény miatt, hogy nem lehet biztosan
megállapítani, hogy valamelyik versének valóság-e
az alapja, vagy szerzőjük csak beleélte magát a
témába, anélkül, hogy az élete egy vagy más
pillanatának igazi visszatükrözője lenne. —
Sokkal hálásabb vállalkozásunk akkor, ha azon
általános eszmék szempontjából vizsgáljuk költé-
szetét, melyek akkor állandó hatást gyakoroltak
költészetünkre, s a melyeknek nyomait hol erő-
sebben, hol kevésbé erősen, de csaknem mindig
megtaláljuk az akkori idők szellemi termékein.
Ha csak egy pillantást vetünk az akkori irodalmi
viszonyainkra, illetve költőink munkásságára, az
első, a mi lépten-nyomon szemünkbe ötlük, a
szabadság, a nemzeti újjászületés nagy eszméje
iránti lelkesedés, melynek hangja mind gyakrabban
és erősebben szólal meg. Nemcsak a múltnak, a
letűnt nemzeti dicsőségnek emlegetése már ez a
hang, de ott van benne az izgatott vágy a szabad
levegő iránt, lázas sürgetés a jelen nyomasztó

viszonyainak megváltoztatására, megjavítására. Az a hang már ez, mely Vörösmarty Szózatában oly lelket megragadó erővel szólal meg. „Még jönni fog, mert jönni kell egy jobb kor...” Ezzel kapcsolatban az élénk és meleg rokonérzés a velünk szomszéd és szabadságáért küzdő lengyel nemzet iránt, melynek sorsa, mintha a miénkel volna rokon s pusztulása is, a mi végzetünket példázta volna. Nagy Imre még iskolába járó tanuló ifjú volt, még nem került ki a szabad levegőre, hol ez eszmék és áramlatok diadalmas előnyomulása, mind újabb és merészebb hangokat szólaltatott meg költészetünkben — s mégis az ő lelkét is érintette már ez új levegőből valami, ha futólag és nem mélyen is.

Bár nem tart fogva rabbilincs

Bár még szabad lábam, kezem:

Mégis rab és fogoly vagyok

Sorsom fogolyként könyezem.

Nem, óh nem szállhatok veled

Bilincsem több, mint durva vas!

Éneklí a „Sashoz” című költeményében, mely a szellemi szabadság, illetve a szabad sajtó utáni vágyak ódaszerű, ámbátor meglehetősen elburkolt formában való megnyilatkozása. Több benne a lemondás, mint a lázongó, a jelennel elégedetlen léleknek követelő hangon való megszólalása. Ez a hang nem volt sajátja Nagy Imrének, később sem igen találkozzunk vele. Meglehet, hogy nem illett a természetéhez, melynek alapszínezete a szelídség, a magába vonulás volt, de meglehet, hogy az iskola, a környezete kötötte abban, hogy szabadabb, merészebb alakban szólaltassa meg lantján ilyenmű érzelmeit. Inkább olyan hazaszeretet csendül meg az ő verseiben, mely várja, reméli ugyan a szebb jövőt, de nem izgat érdekében, inkább szomorkodik késedelmezése miatt. Ez a hang vonúl végig hazafias költeményei legtöbbször, például „Hold” címűben is. Egy másik verse a „Mohács” első szakasza erősen emlékeztet a Kisfaludy remek elegiájának első részére:

Mohács, hazámnak nagy temetője,

Hol a magyar hír napja leáldozza.

Te hősi vér szentelte gyászsík,

Téridet szomorún köszöntöm

E költeményében, de másokban is meglátszik különben, hogy a szigorúan klasszikus

irány híveit, mint például Berzsenyit gyakrabban és nagyobb kedvvel olvasgatta, mint például Vörösmartyt, legalább azok hatása jobban érezhető rajta mint emezé. Hazafias költészete egyébb iránt meglehetősen szűk körben mozog s új mezőkön nem igen jár. De ezen nem is csodákozhatunk. Mind az, amit olvasott, sokkal inkább foglalkoztatta, lekötötte még, mintsem hogy szabadulni tudott volna a magának követendő példakul választott nagy szellemek hatása alól. Nem annyira a maga lelkéből merített még, hogy gondolatainak, érzelmeinek egyéni formát és szint tudott volna adni. Nem annyira a maga szemével nézte még a dolgokat, mint inkább azon fátyolon keresztül, mely olvasmányai közben szinte észrevétlenül szövődött lelke köré s amint az a legtöbb esetben történni szokott, el is zárta a kívülről jövő benyomások szabad levegőjétől. Hazaszeretete még csak meg van, de még nem öltött határozott alakot, nem mutat az általános jellemvonásokon kívül olyanokat is, melyek azt a másokétól megkülönböztetnék, s mint a melyek például Petőfi költészetében olyan nagy mértékben megtalálhatók és olyan erősen megérezhetőek. — Legjobban igazolja különben az említetteket például az a körülmény, hogy hazafias költeményeinek legnagyobb része olyan, melyben a hazaszeretet a lengyel nemzet szomorú sorsán, eltiprott szabadságán való elmélkedéssel kapcsolatban szólal meg. Mint már mondtuk, általános áramlat volt ez akkortájt költészetünkben s ime Nagy Imre is hatása alá került, s talán nem mondunk igaztalanságot, ha úgy vélekedünk, hogy ilyenmű versei inkább az említett áramlat hatása alatt keletkeztek, mintsem belső, mélyebb érzelmek visszhangjaiként volnának tekinthetők. A „Száműzött”, „Kivándorló” és „Lengyel gyász” az e csoportba tartozó költeményei közül a kiválóbbak. Mindeniknek témája abban az eszmekörben mozog, melyet a Bajza híres Apotheosisa az e fajtájú versek közül talán a legközvetlenül és legkifejezöbben dolgoz fel. — Az Apotheosis hangulata csendül meg a „Lengyel-gyász” eme soraiban is:

Lengyel ifjú, lengyel lány,

Hajh! ne sírj az ősz hazán.

Élve nagy volt és dicső,

Halva szent hazád,

Egy nap élni látja még

A lengyel hazát.

Húsz, huszonegy éves volt Nagy Imre, midőn e verseit írta. A hazaszeretet és a szerelem rendszert egyidőben szokott megszólalni azoknál, akik rímes sorokban adják vissza azt, ami érzelmvilágukat közelebről érinti meg, s hozzá tehetjük még, hogy a kettő közül többnyire a szerelem az, a melyik gyakrabban keres megnyilatkozást. Nagy Imrere vonatkozólag is áll ez, legalább általánosságban. Nem beszélhetünk ugyanis nála olyan értelemben vett szerelmi lyráról, mely egy hosszabb időn át tartó érzelmenek, az apró részletekig, hangulatokig, — hű és közvetlen visszatükröződése lenne. Nincs adatunk arra nézve, hogy valamikor, valaki mélyebb hatást gyakorolt volna szívére s költeményeiből sem igen lehet erre nézve következtetést vonni. Vannak ugyan versei elég nagy számmal, melyekben hol Lotti, hol Elvira néven emlegeti a „dicső leányt“, kinek szemeiben

Csilagzva áll az ég
És benne üdvezület
Szelíd világa ég.

A „Szép a leány“ című költeményében meg is éneklí ideálját, a kiért szíve „sovárgva ég.“

Hajnal sугáriból alkotta őt az ég
Homlok magas, derült
Éjféli sötét hajak
Szívárvány-ív szemöld
Rózsából nyílt ajak.

E sorok is bizonyítják, hogy szíve aligha maradt érintetlen. De szerelmi költeményeinek is olyan hatásuk van reánk, mintha csak helyzet dalok lennének. Ritkán és elvétve csap ki belőlük az a melegség, mely bizonyítaná, hogy tényleg élő személyhez íródtak. De ennek könnyű magyarázatát adni. Az akkoriban használatos formák, a nélkülözhetetlenek tartott dagályos, sokszor élvezhetetlen kifejezések okozták ezt, melyek még Kazinczy iskolájának maradványai s melyeket csak lassankint váltottak fel az egyszerűbb, de természetesebb és így szívhez szólóbb hangok szerelmi lyránkban. Nem hibáztathatjuk tehát Nagy Imrét, hogy ő sem tudta elkerülni azt, amiben akkori poétáink közül a legtöbb leledzett. Rövid idő, talán egy-két év alatt tehetsége és egyénisége levetkezte volna a formák nyűgét. Hogy már ekkor szabadabb, újabb felfogásra törekedett, kitűnik onnan is, hogy szerelmi

tárgyú költeményeinek hangulata nem az a világfájdalmas hang, mely a német költők utánzásaképpen, illetve azok hatása alatt oly sokáig uralkodó volt nálunk. Hogy volt érzéke a természetesség iránt, arról könnyen meggyőződhetünk néhány vidámabb kedélyű, diáknótaszerű költeményéből.

Ha keveset írt is egenreban, azt hiszem, hogy mégis inkább itt, ezekben a verseiben kell keresnünk költészetének igazabb, őszintébb hangjait. Az a néhány ilyenemű költemény, mely reánk maradt, legalább erről tanúskodik. Annak a könnyed, sokszor legénykedő hangú, sokszor talán vaskosabb ízű, de mindig élettől, erőtől dúzadó diák-poesisnek nemesebb hajtásai e versek, mely ősidők óta mindig virágozott a coetusok falai között.

Milotay István.

(Folyt. jön.)

Borszeghi fáklyája.

Sebes zápor árja csapkod a szemébe,
De Borszeghi csak megy zivatarba, szélbe
Arad városába — Parancs minden vágya —
S ipához vászonért küldi felesége.
Ő tudja, mi végre.

Sűrű felhők festik utját feketébbre,
De feketébb felhő borul a keblére;
Ici-pici lánya
Sese-susa szója nem megy a fejébe.

Mit is mondott lánya, drága virágszála?
Hogy a felesége Barcsai Pált várja...
Azért küldte tán el,
Hogy a szeretőjét kebelére zárja?

»Nem hiszem,« — de azért eszébe forgatja,
Az esőt rút szélvész a szemébe csapja.
S kettős vágy epeszi,
Hogy most azt az asszonyt karjaiba kapja.

Oly hosszú is az út az aradi várig;
Hanem, hanem hosszabb Aradtól hazáig;
Végtelenbe nyuló:
Háza kapujától asszonya karjáig.

— Mily nehezen nyílik az az ajtó néki!
Mig rája tapadnak facsar öltözéki.
Nem tudja, mi baja,
Hanem ez a várás szivét sebzi — vérzi.

S ennek volt, hogy forró vágyat tartogasson?
Ez a felesége, ez a félős asszony?
Vérhagyott arc, ajak:
Nem olyan, hogy rajta csóközönt fakaszson!

...»Hallod feleségem Borszeghi Zsuzsánna!
Nagy bünt rejtett az a tulipános láda;
— Törvény írva rája:
Vétkos szerelmednek halálad az ára.

Tetszésedre bizom. Akarod: fegyverrel
Önmagad számolsz le bűnös életeddel.«
»Félek.« — »Ugy fáklya léssz
Vendégim számára!« — »Jó, büntess hát ezzel.

Hanem szerettelek édes uram téged;
Sátán volt bennem a *pillanatnyi* vétek
Oh hidd el, oh hidd el!
— »Hozzátok a vásznat szaporán cselédek!« —

Elhallgat az asszony; de könnye megárad,
Mig köré csavarják azt a szurkos vásznat.
Hab teste se reszket,
Csak az arcán tetszik mélységes mély bánat...

...S hogy a láng nyaldossa egy hang nélkül állja.
»Igy égette testét csókjaimnak árja.
— Mond Borszeghi tompán —
Igyatok!« de mégse mer nézni reája.

Lassan a füst szálldos sűrű gomolyokban,
Aztán a láng lohad alig-alig lobban...
S vendégek osztoltán
Gyászos sziv kesereg szomorú dalokban.

Elhamvadt az asztal ünnepi fáklyája;
Az a kicsi kis lány zokogva hull rája...
S hány nyugtalan éjjel felkeresi urát
Az a *hüllen* asszony könnyes szeme párja,
Bánatos orcája!

Kertész Ignác.

Különfélék.

Gyorsíró-ünnepély. A gyorsíró-egylet jubileumáról cikkben emlékeztünk meg. De az a szép ünnepély, melylyel ezt összekapcsolták, nem engedi, hogy külön is meg ne emlékezzünk róla. A sok szép énekszámom, Madai Gyula szépen megírt és elszavalt költeményén kívül, különösen kiemelkedett az ünnepség műsorából az a kis vígjáték, amit Nagy Irénke k. a., Madai Pál, Végváry István és Kiss Pál adtak elő. Alig lelünk szavakat, mikor Nagy Irénkéről akarunk megemlékezni. Az a határozott művészi tehetség, mely könnyűvé tette neki a szerepet, minden jelenetében hatalmasan jelentkezett, úgy aunyira, hogy nem közönséges jó műkedvelő ő, de magának a színpadon, mint művésznő, lényes jövőt biztosítana, alakító képességével, színező tehetségével, ügyes mozdulataival, kifejlett művészi érzékével, melylyel „Ernát“ előttünk eljátszotta. Jó erő Madai Pál is. Természetessége megkapó. A többiek is megjátszották szerepüket. De oly kitűnő két játékos mellett, amelyen különösen Nagy Irénke, meg Madai is, nagyon hátra maradtak. A szép előadáshoz üdvözetet mondunk. Nagy Irénkének pedig külön is. (gy. e.)

Nagy-Szalontán Arany-ünnepet csinált 130 debreceni diák Szép volt, méltó Arany Jánoshoz. Nagy-Szalonta közönsége lelkesedett a lelkesülő diákokkal s szeretetének minden jelével halmozta el. Az ünnepély után táncoltak reggelig a szebbnél-szebb szalontai lányok a jó táncos debreceni diákokkal.

Az angol gazdák magyarországi tanulmányútjukban Debrecen is meglátogatták, hogy a Pallagon s a Hortobágyon megnézzék a debreceni minta-gazdálkodást. 29-én reggel a kollégium oratoriumában angol istentisztelet volt, hol az akadémiai hallgatók közül is többen voltak jelen.

A kolloquiumok, mint a kifüggesztett vizsgarend mutatja, 15 - 30-ig volna júniusban. Azonban 15-ig már a legtöbb tárgyból megtartják a colloquiumokat.

Szerkesztő üzenetei.

V. F. J. (Pozsony). Utolsó számunkba valami új hangulatos verset küldhetnél.

Sz. P. (Szombathely). Jó egészséget! Üdvözljük.

MÁRK JÓZSEF

ajánlja,

angol, francia és hazai gyártmányú szövetekkel dúsan felszerelt

férfi szabó üzletét,

izléses és divatos szabású, angol, magyar és diszruhák, valamint papi egyenruhák elkészíttetésére.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

A főiskolai ifjúság részére készpénz fizetés esetén 5%-os árkedvezményt ad.

Piacz-utca 12. Stenczinger-ház.

Kovács József

borbély- és fodrász-terme

Debreczen, Piacz-utca
a városházával szemben.

Van szerencsém a collégiumi ifjúság becses figyelmét üzletemre felhívni, hol is

40% árkedvezményben részesítem a mélyen tisztelt ifjúságot.

Figyelmes és tisztességes munka.

Tisztelettel

Kovács József,
borbély és fodrász.

FEKETE JAKAB

uri divat, fehérnemű és kalap üzlete

Debreczen,

Főtér, Kistemplom mellett.

Tisztelt vevőim szives figyelmébe!

Ujdonságaim közül ajánlom az alant jelzett cikkeket feltűnő olcsó árban:

Valódi angol, olasz, gráci és honi gyártmányu kalapok és cylinderek, fehérneműek, bál ingek, kézelők es gallérok, chikkes nyakkendők, francia batist és vászon zsebkendők, elegáns angol férfi esernyők, Jäger tanárféle alsóruhák és harisnyák, karlsbádi férfi cipők különlegességek, bál lackcipők, Zachariás-féle bőrkeztük, vadászsapkák, kocsitakarók, francia és angol illatszerek, pénz-, szivar- és cigaretta-tárczák, ezüst sétatotok, minden a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

Kérem szives látogatásával szerencsétetni, hogy alkalmá legyen üzletem szolidágáról, pontos és gondos kiszolgálásáról személyesen meggyőződni.

A collégiumi ifjúságot 5% árkedvezményben részesítem.

Olcsó szabott árak.

Legalkalmasabb és leghasznosabb ajándék.

PAPIRKERESKEDÉS

ÉS

KÖNYVKÖTÉSZET.

Hasznos időtöltés. Kellemes szórakozás.

Sötét kamra díjtalan használatra.

Tessék árjegyzéket kérni.

A tanuló ifjúságnak 5% engedmény.